

Коркішко Олена Геннадіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ, Україна). E-mail: l.korkishko@mail.ru

Korkishko Olena Hennadiivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Chair of Pedagogy of SHEE «Donbas State Pedagogical University» (Sloviansk, Ukraine). E-mail: l.korkishko@mail.ru

Акопова Діана Рудиківна – магістр спеціальності 011 – Науки про освіту (педагогіка вищої школи) ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ, Україна).

Akopova Diana Rudikivna – Master of Speciality 001 – Science of Education (Pedagogy of Higher School) of SHEE «Donbas State Pedagogical University» (Sloviansk, Ukraine).

УДК 395.6

ДУХОВНО-КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ МОВНОЇ ОСВІТИ

О. Є. Креск

У статті розглядається роль мовної освіти у вихованні людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей. Акцентується увага на духотворчій функції мови. Мовна особистість розглядається як найважливіший складник особистості взагалі – це узагальнений образ носія свідомості, національної мовної картини світу, мовних знань, умінь і навичок, мовної культури й культури спілкування.

Ключові слова: мовна освіта, мовна особистість, духовно-культурні цінності, духотворча функція мови, мова, слово

«Маємо сформувати людину інноваційного мовлення, інноваційного типу культури, здатну до інноваційного типу діяльності, – лише така людина буде конкурентоспроможна, такі люди можуть скласти мобільне суспільство, мобільну націю»

В. Кремень

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Освіта – основа духовного, культурного, соціального, економічного розвитку суспільства й держави. Метою освіти є всебічний розвиток людини як

особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями. Збагачуючись знаннями, відображеними в мові, людина формує себе як особистість.

Мовна освіта ґрунтується на таких загальнодидактичних та духовно-культурних принципах: людиноцентризму, гуманізму, духотворчості; єдності навчання, розвитку й виховання; науковості; систематичності та послідовності; усвідомленості й доступності; наступності й перспективності; диференціації та індивідуалізації; зв'язку теорії з практикою; культуровідповідності; міждисциплінарності та ін.

Чим повнокровніше функціонує в суспільстві мова, тим надійніший зв'язок та багатша духовність наступних поколінь. Духотворча функція мови – передавання естафети духовних цінностей від покоління до покоління. На думку Г. Шевченко, духотворчість – це, перш за все, процес збагачення й будівлі духовного світу людини, насичення його цінностями освіти, культури, науки, гуманізму, високої моралі, морально-естетичного дій, зміцнення людського духу, виховання серця, що є готовим до добрих та світлих діл. Духотворчість створює своєрідне обличчя людини – носія духовної культури, загальнолюдських та національних цінностей. І, в свою чергу, духовна культура впливає на розвиток цілісності людини. Усі види духовної культури утворюють специфічні якості, які відображають різні зв'язки між людиною і природою, людиною та суспільством, людиною і людиною. Це включає в себе інтелектуальну, моральну, естетичну, художню, екологічну, економічну, комунікативну, політичну та інші культури. І кожна з них привносить свій неповторний внесок у створення духовного світу людини [13].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Базисний компонент мовної освіти визначає формування базису особистісної культури людини через відкриття їй світу в його цілісності та різноманітності. Базисними характеристиками людини-мовця визнаються такі якості та властивості, як-то: креативність, ініціативність, самостійність і відповідальність, довільність, свобода

поведінки, самосвідомість, духовність. Проблема формування мовленнєвих умінь і навичок учнів на етнооснові знаходить місце в науковій літературі й представлена такими аспектами: роль народної педагогіки в процесі становлення особистості (Г. Ващенко, Г. Волков, О. Духнович, Я. Коменський, Г. Лозко, В. Мосіяшенко, І. Песталоцці, Г. Сковорода), етнопедagogічна основа навчання рідної мови (Н. Бабич, А. Богуш, Т. Донченко, С. Єрмоленко, С. Караман, В. Кононенко, Л. Мацько, Л. Паламар, М. Пентилюк, Т. Симоненко, О. Смолінська, М. Стельмахович), формування мовленнєвих умінь і навичок учнів (М. Баранов, О. Біляєв, Є. Голобородько, О. Горошкіна, В. Мельничайко, Г. Михайловська, В. Онищук, Н. Пашківська, М. Пентилюк, О. Текучов, О. Хорошковська), диференціація національно-культурного компонента мови як основи формування мовлення (В. Жадько, Ю. Жадько, Р. Кісь, В. Кононенко, В. Красних, В. Маслово, Г. Михайловська, І. Огієнко, О. Федик), практичне застосування народнодидактичної системи в процесі формування мовленнєвих умінь і навичок учнів (О. Духнович, І. Огієнко, Г. Онкович, С. Русова, О. Семенов, М. Стельмахович, В. Сухомлинський, К. Ушинський), формування етики й естетики мовлення засобами народної дидактики (Н. Бабич, Є. Голобородько, М. Пентилюк, О. Семенов, М. Стельмахович), духовне становлення особистості учня як складова її мовленнєвого розвитку (Ф. Булаєв, Г. Ващенко, Б. Грінченко, М. Драгоманов, М. Костомаров, І. Срезневський, В. Сухомлинський), вплив етнопсихологічних чинників на формування мовної особистості (Г. Антипов, А. Вежбицька, О. Донських, О. Вишневський, С. Єрмоленко, І. Зимня, Ю. Караулов, В. Красних, О. Леонтєв, І. Марковіна, В. Маслово, Л. Паламар, О. Потєбня, Т. Симоненко, Ю. Сорокін, В. Тоїдіс).

Мета статті – проаналізувати питання мовної освіти у вихованні людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Аналіз сучасних наукових досліджень у галузі духовної культури дає нам підстави стверджувати: по-перше, що проблема духовності, духовного світу людині, духовної культури, духовно-культурних цінностей виховання знаходиться в епіцентрі всіх гуманітарних наук. По-друге, мова найтісніше пов'язана з духовним світом, сферою почуттєвого, з

«розумом серця», й усвідомленням того, що таке мова, як і за якими ознаками вона живе, що зберігає, а що руйнує її організм, яка її роль у житті людини і народу, виробляє здатність не піддаватися впливам середовища, якщо воно затягує. І насамперед за мовною ознакою людина шукає собі подібних, або, як кажемо, ідентифікує себе.

Духовність як цінність і фактор просвітлення людської Душі розглядалася багатьма відомими філософами, мислителями, релігійними діячами, серед яких – Г. Батищев, М. Бахтін, М. Бердяєв, С. Булгаков, В. Зеньківський, А. Мень, О. Рерих, М. Рерих, В. Соловйов, П. Флоренський та інші. Духовне як цінність виступає об'єктом дослідження Л. Буєвої, О. Вишневського, Є. Ільєнкова, Л. Кагана, С. Кримського, В. Лекторського, М. Мамардашвілі, М. Нікандрова, Л. Олексюк, Ю. Пономарьова, Я. Турбовського, Г. Шевченко, П. Щербаня та ін.

Проблема цінностей завжди була в центрі уваги філософії, педагогіки, психології, соціології, антропології (І. Бех, Л. Виготський, Е. Дюркгейм, О. Здравомислов, С. Кримський, А. Маслоу, Р. Ріккерт, П. Сорокін, В. Тугаринов, Тейяр де Шарден, А. Швейцер та ін.).

Засади виховання духовно-культурних цінностей представлені дослідженнями В. Абрамової, І. Беха, К. Гавриловець, Є. Зеленова, С. Кримського, Б. Нікандрова, А. Пащук, І. Підласого, І. Степаненка, В. Федотова, В. Філатова, Г. Шевченко, Ж. Юзвак та ін.

За Г. Шевченко, духовність – внутрішня енергетична сила особистості, стрижень життя, ієрархія загальнолюдських, національних цінностей, творчість за законами краси. Духовність інтегрує енергію духу, красу людського духу, переживання краси духовного світу, і базується на трієдності істини, добра, краси [12, с. 112]. Духовність за своєю суттю є самою людиною. Яка вона – таке й людське життя. Засвоюючи та перетворюючи навколишній світ, люди змінювали способи свого існування, а відтак і свій внутрішній світ: ментальність, життєві цінності та прагнення. З часом зародилися і стали функціонувати небували до того моральні прояви: сором і задоволення собою, співпереживання з ближніми, надія на краще. Так люди розпочали визначати добро і зло, прекрасне й потворне, героїку та підлість і т. ін. А це сприяло формуванню сильних важелів регулювання спільного життя, знаходження взаєморозуміння та взаємопідтримки в різних ситуаціях, а головне – самовизначення (розуміння) себе [7, с. 67].

На зв'язок духовності та духовної культури вказує С. Кримський. Духовна культура як феномен, зазначає вчений, об'єднує ті явища, які пов'язані зі свідомістю, інтелектуальною і емоційно-психічною діяльністю людини (мова, знання, уміння, навички, рівень інтелекту, етичного й естетичного розвитку, світогляду, способи і форми спілкування людей). При цьому духовність у науковому розумінні сучасних дослідників «є здатність переводити універсум зовнішнього буття у внутрішній всесвіт особистості на аксіологічній та інтелектуальній основі; здатність створювати той внутрішній світ, завдяки якому реалізується самототожність людини, ліквідація її жорсткої залежності від постійно змінної ситуації [6, с. 21]. Духовна культура особистості – це така інтегрована її властивість, в якій відбиваються внутрішній світ людини, цінності, настанови, ідеали, культурні смисли життя. Основними смислоформуючими компонентами духовної культури є істина, добро, краса, віра, надія, любов, мудрість, совість. Розвиток саме цих якостей одухотворяє особистість, тобто збагачує найвищими цінностями, наближує її життя до ідеалу [12, с. 112].

Дослідники наголошують, що не можна пізнати людину, не пізнавши її мову. Логіка розвитку наукового пізнання зумовлює інше формулювання цієї тези: не можна пізнати мову як таку, не вийшовши за її межі, не звернувшись до її творця, носія – до людини, до конкретної мовної особистості [9, с. 428]. Німецький філософ М. Гайдеггер зазначав, що людина може вважати себе особистістю тільки в тому разі, якщо вона розуміє внутрішній світ іншої особистості. А цього можливо досягнути лише в міжособистісному спілкуванні, за умови дотримання духовних орієнтирів та культури мовлення. Саме особистість, – пише І. Сусов, – володіє мовленнєвою ситуацією; вона може піднятися над обставинами спілкування, спрямовувати в необхідному напрямку розвиток дискурсу. Сучасна освіта розуміється як сфера становлення кожним особистого сенсу життя й місця в суспільстві, що вимагає особливої уваги до становлення й розвитку мовної особистості.

Мовна особистість як найважливіший складник особистості взагалі – це узагальнений образ носія свідомості, національної мовної картини світу, мовних знань, умінь і навичок, мовної культури й культури спілкування. При цьому необхідно усвідомити, що саме «мова є універсальним засобом не тільки спілкування, а й всього буття

народу з усіма його ціннісно-змістовими ознаками» [10, с. 22], що забезпечує повноцінний процес виховання мовної особистості.

Проблема мовної особистості висвітлена у працях як зарубіжних, так і вітчизняних учених (Г. І. Богін, А. М. Богуш, Є. Р. Боринштейн, М. С. Вашуленко, С. Г. Воркачов, Т. М. Дрідзе, Ю. М. Караулов, В. В. Красних, О. О. Леонт'єв, В. А. Маслова, Л. І. Мацько, Л. М. Паламар, М. І. Пентилюк, О. Семенов, Л. В. Струганець, В. П. Фурманова та ін.). Ученими виокремлено такі напрями дослідження мовної особистості: етносемантична (С. Г. Воркачов); елітарна мовна особистість (Т. В. Кочеткова, О. Б. Сиротіна); семіологічна особистість (А. Г. Баранов); мовна особистість (Ю. Н. Караулов); мовна і мовленнєва особистість (Л. П. Клобукова, Ю. Е. Прохоров); україномовна особистість (А. М. Богуш, Ж. Д. Горіна, С. Я. Єрмоленко, Л. І. Мацько, Л. М. Паламар, М. І. Пентилюк, О. Семенов та ін.); словникова мовна особистість (В. І. Карасик); мовленнєва особистість дошкільника (А. М. Богуш, О. С. Трифонова) як модель мовленнєвих вчинків (Г. Богін); мовленнєва особистість дошкільника (А. Богуш, С. Трифонова, К. Крутій); полілектна (загальнолюдська) та ідеолектна (притаманна певній спільності) особистість (В. Нерознак); мовна особистість західної і східної культур (Т. Снитко); національно-мовна особистість (О. Біляєв); національно-свідома україномовна особистість (Л. Мацько, С. Єрмоленко); духовна мовна особистість (Л. Скуратівський); вторинна мовна особистість (Н. Гальскова, І. Халєєва); активна мовна особистість (І. Ющук).

Ученими виокремлено такі напрями дослідження мовної особистості, як формування мовної особистості учня засобами рідної мови (В. Сухомлинський); формування мовної особистості на основі лінгвістичного аналізу художніх текстів (М. Плющ); вплив середовища на формування національно-свідомості мовної особистості (І. Хом'як); духотворчий початок у формуванні мовної особистості (С. Костянтинова).

Поняття мовної особистості увійшло в наукові парадигми багатьох галузей людських знань (психології, філософії, культурології, лінгвістики, педагогіки, етнології тощо), що й засвідчує намагання сучасної науки через аспекти мовної особистості пізнати феноменальність людини, бо її розвиток поза мовною особистістю є нереальним. Щодо питання передумов упровадження поняття «мовна особистість» у науковий обіг, слід назвати таких дослідників, як

К. Ажеж, М. Бірвіш, Р. Будагов, Ф. Буслаєв, В. Виноградов, Е. Косеріу, С. Петров, О. Потебня, О. Шахматов, Г. Штейнталь.

Серед розробників проблеми виховання мовної особистості виділяють Г. Богіна, Л. Вайсгербера, Ю. Караулова, В. Красних, Д. Леонтьєва, О. Леонтьєва, А. Пузирьову та ін. До цієї проблеми також звертаються Ф. Бацевич, В. Гак, Т. Дрідзе, Я. Луп'ян, Р. Нортон, І. Сусов, С. Сухих та інші. Проблема мовної особистості найширше досліджується лінгводидактами (Ю. Караулов, Г. Богін, А. Богуш, Л. Мацько, Ф. Бацевич, Т. Симоненко, Л. Паламар та ін.). Для них мовна особистість – суб'єкт засвоєння рідної мови, людина, яка опановує мову, її виражальні багатства з метою спілкування в приватному житті й у різних сферах суспільної діяльності. Виховання мовної особистості у працях названих науковців розглядається побіжно й принагідно. Основна увага тут акцентована на навчанні рідної мови, технології використання різних форм і методів.

Детермінація процесу формування мовної особистості у вимірах духовно-культурних цінностей виховання неможлива без урахування психолінгвістичного та лінгводидактичного підходів. Дослідження проблеми формування мовної особистості, ефективних форм, методів і принципів розвитку мовлення учнів, лінгводидактичних засад комунікативного підходу до навчання мови, процесу формування комунікативних умінь і навичок знайшли висвітлення у працях Л. Варзацької, М. Вашуленка, Т. Донченко, С. Карамана, В. Мельничайка, К. Плиско, Т. Шелехової. Логіко-філософський аналіз мови й мовлення впродовж ХХ століття успішно був реалізований у дослідженнях Д. Горського, Б. Грязнова, М. Козлової, П. Копніна, С. Кримського, Н. Овчиннікова, М. Поповича, О. Ракітова, Г. Рузавіна, В. Садовського, В. Смирнова, В. Швирьова й інших. Дослідженням проблем мови та спілкування присвячені роботи Г. Антіпова, М. Бахтіна, О. Донських, М. Кагана, О. Кукушкіної, А. Лоя, М. Петрова, Є. Савруцької, А. Спіркіна, Ю. Степанова.

Мова, кожне слово не випадкові у світі, у кожного божественна, космологічна біографія. Кожна національна мова – це нація у слові, це Дім національної душі, модель світу, проекція дійсності на площину мовлення [1, с. 42]. Традиційно вважається, що науковий підхід до вивчення проблеми мови й нації почав формуватися з другої половини ХІХ ст. на основі праць засновників соціальної психології В. Вундта, Г. Штейнтала, Л. Лацаруса та їхніх концепцій «психології народів», а також гіпотези лінгвальної відносності Е. Сепіра-Л. Уорфа та положень

О. Потебні про етнодиференційну роль мови. В. Борисов зазначає, що мова стає компонентом національної свідомості в тому випадку, коли вона сприймається суб'єктами як «рідна» і припускає спілкування цією мовою всього населення, що визнає себе єдиною національною спільнотою. Як символічний компонент культури вона забезпечує взаємне розуміння між членами нації, які можуть належати до різних етносів, а також збереження і передавання культурної інформації від поколінь до поколінь, забезпечуючи культурну наступність [2, с. 519]. Мова – «найважливіша частина нашої особистості, нашої поведінки, нашої думки, вона – тіло цієї думки, визначає ступінь нашої свідомості, є своєрідним її мірилом, – наголошує О. Сербенська. Мова формує людську духовність, відчуття краси слова й образу. У свій час Г. Гадамер зазначав: «Мова – універсальне середовище, в якому відбувається розуміння. Інструментом цього є тлумачення. Мова – найважливіший засіб спілкування, підґрунтя, на якому вибудовуються міжлюдські стосунки і соціальна структура суспільства, загалом, вона є «оселею людського буття» і, як додає Ф. Бацевич, людського духу.

Мова лежить в основі духовного єднання людей у певну спільноту, вона є «найдосконалішим, незамінним засобом етнічної єдності» (В. Чапленко), «найголовнішим і найміцнішим цементом, що об'єднує етнографічний народ і перетворює його в свідому націю» (І. Огієнко). У ній виявляється генотип нації, досвід її буття, закладено код нації, її ментальність. Мова – найважливіша ознака нації і засіб репрезентації її у світі. Надаючи величезного значення духовному початку в формуванні мовної особистості українців, С. Костянтинова вважає рідну українську мову. Багатовимірність буття, утілена вербально-смысловим універсумом української мови, що підтримується історичною пам'яттю, є предметом як лінгвістичних студій, так само й інтегративним об'єктом українознавства. Концепція «Мова як українознавство» постає такими структурними елементами: мова як репрезентантка етносу, мова як репрезентантка держави, мова – арсенал, резервуар трансформації культури. Чільною виокремлюється ідея розвитку лінгвістичної думки від дискретного, частково орієнтованого підходу до синтезованої моделі. Властиве поширення філологічних знань ґрунтується на комплексних історико-мовних, мовно-культурологічних, мовно-освітніх проблемах, що мають виступати ієрархію українознавчих вартостей. Мово-українознавчі знання передбачають залучення до обсягу навчальних стандартів інформації про цілісність і самотність української мови як

світоглядного, етнокультурного, системно-знакового феномена; про давнє коріння української мови, про мовну естетику понадчасових наскрізних українських символів, що постають об'єднаними [5, с. 334].

Слово, і лише слово, є інструментом одухотворення навколишньої дійсності, засобом уприсутнення людини на цій Землі. У свій час ще В. Сухомлинський відзначав, що виховання чуття слова та його відтінків є однією з передумов гармонійного розвитку особистості: «Чуйність до краси слова – це величезна сила, що облагороджує духовний світ дитини. У цій чуйності – одне з джерел людської культури» [11, с. 319]; «...найважливіше виховне завдання полягає в тому, щоб слово з його багатогранною, радісною, облагороджуючою красою стало невичерпним джерелом і засобом пізнання прекрасного, внутрішнім духовним багатством і водночас засобом вираження цього багатства» [11, с. 345]; «...коли людина відчуває, переживає найтонші відтінки, пахощі, емоційний підтекст слова, вона немовби пробуджує дрімотні сили розуму» [11, с. 346]; «...пізнання слова несе в собі енергію думки» [8, с. 208]. Слово, мова – основа всього, в чому проявляється духовне життя. Без мови немає і самого народу. Вона – основа людського буття, культури, процесу навчання і виховання, прилучення до мистецтва, літератури, до всього, що визначає людську духовність [3, с. 362].

Висновки й перспективи подальших досліджень. Ґрунтовна база мовна освіта має забезпечити широке використання державної мови в усіх суспільно-виробничих сферах. Мовна освіта (у вузькому значенні слова) передбачає вивчення мовних засобів вираження, які відповідають нормам літературної мови, і вміння вживати їх у мовній діяльності. Метою мовної освіти, відповідно, є свідоме практичне оволодіння літературною мовою, яке базується на вивченні її системи і закономірностей, що визначають її норму. Мовна освіта «має давати орієнтацію у розмаїтості людського життя (стосунки в родині, у селі й місті, вікові рольові функції, використання мови у віросповіданні, ділове спілкування, виробничі стилі тощо)... Завдання ефективної мовної освіти полягає в тому, щоб кожен міг реалізувати закладене в мові відповідно до своїх конкретних потреб і мовних ситуацій» [4, с. 28].

Мовне виховання – це шліфування, розвиток думки, почуттів, виховання естетичної сприйнятливості до цінностей світової культури й осмислення серед них місця культури свого народу. Розуміючи рідну

мову як засіб розвою інтелекту, В. Сімович підкреслює, що «для дитини є та мова, якою вона думає, підставою, що на ній виростають нові й нові враження, у ній вона сприймає кожен незначну для неї думку, залучаючи до тої мовної будови, хоча вона й невелика, нові й нові приборудови».

Література

1. Андрусів С. Національне буття як мова // Урок Української. – 2003. – № 1. – С. 42.
2. Борисов В. Теоретико-методологічні основи формування національної самосвідомості. – Краматорськ, 2003. – 519 с.
3. Грибан Г. В., Формування естетичної культури учнів засобами мови // Естетичне виховання дітей та молоді: теорія, практика, перспективи розвитку: зб. наук. праць / За ред. О. А. Дубасенюк, Н. Г. Сидорчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 362-367.
4. Єрмоленко С., Мацько Л. Навчально-виховна концепція вивчення української (державної) мови. - С. 28-33.
5. Костянтинова С. Духотворчий феномен мови// «Українознавство» Науковий суспільно-політичний культурно-мистецький релігійно-філософський педагогічний журнал. / За ред. П. Кононенка. – Вид-во Науково-дослідного інституту українознавства МОН України. – К., 2003. – Вип. 4 (9). – С. 334-338.
6. Крымский С. Б. Контуры духовности: Новые контексты идентификации / С. Б. Крымский // Вопросы философии. – 1992. – №12. – С. 21–28.
7. Левченко Т. Мова і духовність нації // Українська мова і література в школі. – 2003. – №5. – С. 67-69.
8. Маслова В. А. Лингвокультурология : учеб. пособ. / В. А. Маслова. – М.: Изд. центр «Академия», 2001. – 208 с.
9. Махінов В. М. Становлення мовної особистості в історії розвитку європейського соціокультурного освітнього простору : монографія. – Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 428 с.
10. Подранецька Н. Застосування проектних технологій на уроках української мови та літератури як один із напрямків розвитку мовної особистості // Укр. мова і літ-ра в шк. – 2006. – № 4. – С. 22-25
11. Сухомлинський В. О. Як виховати справжню людину // Вибрані педагогічні твори: В 5 т.—К., 1977. – Т.1. – С. 319-655.
12. Шевченко Г. П. Проблеми формування духовної культури молоді засобами мистецтва // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002: Зб. наук. пр. – Ч. 2. – Х.: «ОБС», 2002. – С.112–125.
13. Shevchenko G. P. Spiritual Development of a Personality as a Process of Spirit Creation / G. P. Shevchenko // Spirituality: New Reflections: Materials of the 2nd Global Conference [«Spirituality in the 21st Century: At the Interface of Theory, Praxis and Pedagogy»], (March 21st–24th, Prague 2012). – Edited by

Martin C. Fowler, Michael Weiss and John L. Hochheimer. – Режим доступу:
<https://www.interdisciplinarypress.net/online-store/ebooks/diversity-and-recognition/spirituality>.

ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЫЕ ЦЕННОСТИ ЯЗЫКОВОГО ОБРАЗОВАНИЯ

О. Е. Крсек

В статье рассматривается роль языкового образования в воспитании человека как личности и наивысшей ценности общества, развитие ее талантов, умственных и физических способностей, воспитания высоких моральных качеств. Акцентируется внимание на духотворческой функции языка. Языковая личность рассматривается как важнейшая составляющая личности вообще – это обобщенный образ носителя сознания, национальной языковой картины мира, языковых знаний, умений и навыков, речевой культуры и культуры общения.

Ключевые слова: языковое образование, языковая личность, духовно-культурные ценности, духотворческая функция языка, речь, слово.

SPIRITUAL AND CULTURAL VALUES OF LINGUAL EDUCATION

O. Ye. Krsek

The article reviews the role of lingual education in upbringing of men as human beings and the highest values of the society, the development of their talents and mental and physical abilities, educating of high moral qualities. Attention is focused on spiritcreative functions of language. Lingual personality is considered as a key component of identity in general - a generalized image of consciousness carrier, national language picture of the world, language knowledge, skills, language culture and communicative culture.

Keywords: Lingual education, lingual personality, spiritual and cultural values, spiritcreative function of language, language, word.

Крсек Ольга Евгеньівна – кандидат педагогічних наук, доцент, зав. кафедри іноземних мов та професійної комунікації Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Сєвєродонецьк, Україна). E-mail: krsek@i.ua

Krsek Olha Yevgenivna – Ph.D – in Pedagogy, Head of Foreign Languages and Professional Communication Department of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Severodonetsk, Ukraine). E-mail: krsek@i.ua